

BUDAPEST FÜSTKÖDBEN

Évekkel ezelőtt egyes kerületekben rossz szag terjengett

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságában Csehszlovákia, Hollandia, Törökország és az USA delegációja határozati javaslatot nyújtott be a légszennyeződési problémákkal kapcsolatban. A levegő szennyeződése mind sűrűbben foglalkoztatja a tudósokat és a gazdasági szakembereket is. A szennyezett levegő ugyanis az egészség megkárosításán túl óriási — de kiszámítható — anyagi károkat is okoz.

Törvény a levegőről

A földkerekség valamennyi ipari országában folynak a kísérletek; miként lehetne csökkenteni a levegő szennyeződés okozta károkat, vagy inkább megelőzni a levegőszennyezést.

Magyarországon az Országos Közegészségügyi Intézet és a Fővárosi Közegészségügyi és Járványügyi Alomlás foglalkozik levegővizsgálattal, a Fővárosi Tanács pedig egy külön szervet hozott létre, a Budapesti Levegőtisztasági Bizottságot, a BLB-t.

A levegő szennyezettsége elleni küzdelem tehát világszerte teljes erővel folyik. Már a mezőgazdászok is bekapcsolódtak a kutatásokba, hiszen a szennyezett levegő a mezőgazdaságnak is okoz károkat. A meteorológusokat a légszennyeződés problémái közül elsősorban a légkör széndioxid tartalmának állandó emelkedése foglalkoztatja.

(A XIX. század óta végbement iparosítás következtében a légkör széndioxidtartalma tizenhárom százalékkal nőtt, s a számítások szerint a CO₂ mennyisége a kétezredik évben ötven százalékkal lesz több, mint az iparosítás előtti időszakban. A széndioxid ugyan nem zavarja a légzést, de komoly mennyiségben nyeli el a hosszabb hullámú infravörös energiát, amelyet a föld felülete az éjszakai és az őszi-téli lehűlések idején visszasugároz.)

Kén, klór, korom

A levegő leggyakoribb szennyezői a por, a szén, a klór, a kén és a klór vegyületei, a nitrogénoxid, a fenolszármazékok, a szénmonoxid, a korom és a pernye. Mindezek veszélyesek az ember szervezetre, kárt okoznak épületekben, műemlékekben, szabadtéri villamosberendezésekben, üzemzavart okozhatnak, fémekeket korrodálnak, sőt a növényzetre is károsak.

Budapesten a számítások szerint évente körülbelül 840 millió forint

kárt okoz a levegő szennyezettsége. Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság egyik tanulmánya felsorolja, hogy fővárosunkban a közvetlen egészségügyi kár évente 150 millió forintba tehető, lakóépületekben a károsodás összege 265, ipari épületeknél 80, középületeknél 30 millió forint.

A koromkárok további 30 millió forintba, a műemlékekben okozott károk 20 millióra, a mezőgazdasági károk — Budapesten! — ugyancsak 20 millióra becsülhetők, a vezetékben, hidakban, vasszerkezetekben a szennyezett levegő okozta korrózió károk 220 millió forintba tehetőek, azoknak a károknak összege pedig, amelyeket az ezek következtében fellépő technológiai akadályok okoznak, 25 millió forintba rúg.

Az Országos Közegészségügyi Intézetben megállapították, hogy a légszennyeződés egész sor betegség oka lehet, az egyszerű ráthától az asztmától, tüdőgyulladásig, bronchitisen át a tüdőrákig.

Az autók számának szaporodásával bizonyosan számítani lehet a budapesti levegő a benzopyrenszenyeződésének fokozódására. A külföldi nagyvárosokban végzett vizsgálatok is arra a megállapításra vezettek, hogy a krónikus hörghurutban, tüdőgyulladásban és a szív- és tüdőszervi betegségekben szenvedőknél úgynevezett füst-köd idején 30—40 százalékkal is megnövekedhet a halálozási arányszám.

A levegő elszennyeződése hozzájárul ahhoz, hogy 1900 óta sok nagyvárosban a bronchus-rákmegbetegedések száma harmincszorosára növekedett.

Budapest levegőösszetételét évek óta vizsgálják. Az egyik, a főváros minden részére kiterjedt vizsgálatnál megállapították, hogy Budapest levegőjét 370 ezer tonna kénsavnak megfelelő káros kéndioxid terhelté.

A fővárosban jelenleg 339 olyan vállalat és intézmény van, amely megengedhetőnél nagyobb mértékben szennyezi a levegőt, köztük 20 füsttel, 55 porral, 32 pedig vegyi jellegű anyagokkal. Kitelepítésre vár 32 üzem, további 32-nél pedig a gyártási technológiát kell megváltoztatni.

A MÁV a gőzvontatás megszüntetésével járul hozzá a tisztább levegőhöz: 1970-re az 1965. évi 65 százalékról 22 százalékra csökken a gőzvontatás aránya.

A korszerűtlen tüzelési módok megszüntése nagy mértékben javítja majd a főváros levegőjét. Ezt elsősorban úgy érik el, hogy a gyárakat gázenergia fogyasztásra állítják át.

A harmadik öt éves terv folyamán Budapesten legalább 40 ezer lakásban térhetnek át a gáz-, illetve földgázfűtésre. Legnagyobb jelentősége a gázfűtésnek az erősen szennyezett levegőjű belvárosban van.

Főváros

Ellenség a levegőben

Riadó világszerte

Budapesten: BLB

A széndioxid

a XXI. században

A pesti Duna-parton lefektetésre kerülő földgázvezeték táplálja majd a belváros közintézményeinek fűtőberendezéseit. Az új Duna-szállót és a Vigadót is földgázzal fogják fűteni. Ilyen fűtés lesz ezen a környéken a foghíjtelkeken épülő lakóházakban is.

Már eddig is sok minden történt a tiszta levegő biztosítása érdekében. Évekkel ezelőtt a főváros egyes kerületeiben kellemetlen szag terjengett, ami a Chinoinban az ultra-septil gyártásakor keletkezett. Amióta a Chinoin a rossz illatú gyártási műveletet vidékre telepítette, a kellemetlen szag megszűnt.

Pécsett, Salgótarjánban, Ozdon, Diósgyőrön, Dorogon, Tatahányán ugyancsak megvizsgálták a levegő szennyezettségét. Az utóbbi városban például a pernye miatt egyes lakóterületeken az ibolyántúli sugárzás 15—20 százalékkal kisebb az átlagosnál.

Olaj-földgáz vita

A tiszta levegő drága dolog. Tulajdonképpen még nem is alakult ki teljes határozottsággal a levegőtisztítási teendőik sorrendje, fontossági foka. Nem dőlt még el vitathatatlanul, hogy milyen mértékben szennyezi a levegőt a fűtőolaj. (Kaliforniában az El Paso földgázársaság

el akarja tiltani a fűtőolaj használatát és azzal érvel, hogy az olajtüzelés hétszer olyan légszennyeződést okoz, mint a földgázfűtés. A Standard Oil ezt kétségbevonja.) A szakemberek nagy része még nem foglalt állást az olaj-földgáz vitában — sem nálunk, sem külföldön, egyelőre csak arra az óvatos kijelentésre szorítkoznak, hogy a szennyező anyagok veszélyes szintjét nagyon nehéz megállapítani.

Az olaj-földgáz felhasználás kérdésében döntő szerepe lesz annak, hogy milyen mennyiségben áll fűtési célokra rendelkezésre a földgáz. Annyi máris kétségtelen, hogy már az olajtüzelés is nagy lépést jelent előre, mert a nehéz fűtőolaj eltüzelésével lényegesen kevésbé szennyeződik a levegő, mintha akár szénrel, akár koksszal fűtünk.

A szakemberek már megállapították: a gáztüzeléssel jár a legkevesebb légszennyeződés. A harmadik öt éves tervidőszakban 1970-ig éppen ezért Budapesten olyan nagy ipar-telepek, mint a Csepel Művek és a Ganz—MÁVAG teljesen áttérnek a földgáz-energia felhasználására. A felújítások során a HKI lakóházak központi fűtőberendezéseit is átállítják kokszfűtésre, s mindent elkövetnek, hogy csökkenthető legyen a szén felhasználása.

PAKOTS GYÖRGY